

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๙๐๘/๙๐๔ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรุงเทพมหานครมีโครงการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ด้านทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๑ และมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดให้การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นกรณีที่มีความจำเป็นโดยเร่งด่วน ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๓ ต่อมา ผู้อำนวยการกองจัดกรรมสิทธิ์ปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ได้มีหนังสือ ที่ กท ๔๐๐๖/๒๕๔ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ถึงนางมยุรี เรืองอภิศิริ ผู้ถูกเวนคืน เพื่อแจ้งให้ไปรับเงินค่าทดแทน พร้อมทั้งได้แจ้งถึงสิทธิการอุทธรณ์เงินค่าทดแทนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ปรากฏว่า ผู้ถูกเวนคืนไม่ยินยอมรับเงินค่าทดแทนที่กำหนดให้และได้ยื่นเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) รวมถึงทูลเกล้าถวายฎีกา โดยผู้ถูกเวนคืนไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์ขอเพิ่มเงินค่าทดแทนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งรักษาการตามพระราชกฤษฎีกา และมีได้นำคดีฟ้องต่อศาลแต่อย่างไรก็ดี กรุงเทพมหานครจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ นำเงินค่าทดแทนไปฝาก ณ ธนาคารออมสิน สาขาพระโขนง เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๔ และได้มีหนังสือ ที่ กท ๔๐๐๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และที่ กท ๔๐๐๖/๙๔ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕ ถึงนางมยุรีฯ แจ้งเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์และให้ไปรับเงินค่าทดแทน และเพื่อให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของนางมยุรีฯ ตกเป็นของรัฐ กรุงเทพมหานครจึงได้เสนอตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งปัจจุบันเรื่องอยู่ระหว่างเตรียมเข้าที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ต่อมา นางมยุรีฯ ได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ขอรับเงินค่าทดแทนพร้อมทั้งขอให้กรุงเทพมหานครออกหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาประเวศ เพื่อดำเนินการจดทะเบียนที่ดินประเภทเวนคืนเป็นสาธารณประโยชน์

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๐๑/๑๐๕๑ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กรุงเทพมหานครเห็นว่า เงินค่าทดแทนที่กรุงเทพมหานครนำไปฝาก ณ ธนาคารออมสิน สาขาพระโขนง ได้ตกเป็นของแผ่นดินโดยผลของกฎหมายแล้ว เนื่องจากผู้ถูกเวนคืนมิได้ร้องขอรับเงินดังกล่าวภายในกำหนดเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่นำเงินไปฝาก ณ ธนาคารออมสิน สาขาพระโขนง ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนผู้ถูกเวนคืนเป็นอย่างมาก จึงหารือข้อกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาและเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายและเป็นแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปโดยถูกต้องและเป็นธรรมแก่เจ้าของผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน ดังนี้

๑. กรุงเทพมหานครมีอำนาจเบิกจ่ายเงินค่าทดแทนที่นำไปฝากไว้ ณ ธนาคารออมสิน สาขาพระโขนง ชื่อนางมยุรี เรืองอภิศิริ โดย กทม. ให้กับนางมยุรีฯ ได้หรือไม่ หากมีอำนาจเบิกจ่ายได้จะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด

๒. หากมีการตราเป็นพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. เพื่อให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของนางมยุรี เรืองอภิศิริ ตกเป็นของรัฐ กรุงเทพมหานครยังมีภาระที่ต้องกำหนดค่าทดแทนใหม่หรือไม่ เนื่องจากสิทธิในการรับเงินค่าทดแทนได้ยุติลงแล้วตามกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนธนาคารออมสินเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๔๒^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

^๑มาตรา ๔๒ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะกิจการของรัฐเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน การอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งทางประวัติศาสตร์ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนและประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาดังกล่าวต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๕ เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตร หรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการ

กำหนดให้รัฐมีอำนาจเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนมาเป็นของรัฐได้ เพื่อใช้ในกิจการที่จำเป็น เพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่ง ทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น แต่ต้องกำหนดค่าทดแทนที่เป็นธรรมและภายในเวลาอัน สมควร โดยจะตราเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้ ซึ่ง เมื่อตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวแล้วจะส่งผลสำคัญ ๒ ประการ คือ เจ้าหน้าที่เวนคืนมีสิทธิที่จะ เข้าไปในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อทำการสำรวจและเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนที่แน่นอน และการใช้ราคาที่เป็นอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนใช้บังคับเป็นฐานในการกำหนดเงินค่าทดแทน ดังนั้น มาตรา ๖ วรรคสาม^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงได้กำหนดให้พระราชกฤษฎีกาเช่นนี้ให้ใช้ บังคับได้มีกำหนดสองปี หรือตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกินสี่ปี โดยเจตนารมณ์ของการกำหนดระยะเวลาไว้ก็เพื่อเป็นการเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการสำรวจที่ดินเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ที่จะต้องเวนคืนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในขณะเดียวกันก็เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่ จะได้รับเงินค่าทดแทนอย่างเป็นธรรม และในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะ เวนคืนยังมีผลใช้บังคับ หากเจ้าหน้าที่เวนคืนสามารถตกลงซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่จะถูกเวนคืน ได้ แต่ไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องจำนวนเงินค่าทดแทน เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วย กฎหมายจะขอรับเงินค่าทดแทนโดยสงวนสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕^๔ แห่ง

ปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการ เวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนตามวรรคหนึ่ง จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต ที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้

^๓มาตรา ๖ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนต้องระบุ

(๑) ความประสงค์ของการเวนคืน

(๒) เจ้าหน้าที่เวนคืน

(๓) กำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนเท่าที่จำเป็น

ให้มีแผนที่หรือแผนผังประเมินเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนและแสดงเขตที่ดินที่อยู่ใน บริเวณที่ประเมินนั้น ติดไว้ท้ายพระราชกฤษฎีกานั้น แผนที่หรือแผนผังดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราช กฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาเช่นนี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดสองปี หรือตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในพระ ราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกินสี่ปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็นเพื่อทำการสำรวจที่ดินที่จะต้องเวนคืนนั้น

^๔มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔ ผู้ใดไม่พอใจในราคาของ อสังหาริมทรัพย์หรือจำนวนเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาราชการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือ รัฐมนตรีผู้รักษาราชการตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้น ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือ จากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ได้และในกรณีที่เจ้าหน้าที่เวนคืนเห็นว่าหากเน้นเข้าไปจะเป็นอุปสรรคอย่างมากแก่การพัฒนาประเทศให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้การเวนคืนนั้นเป็นกรณีที่มีความจำเป็นโดยเร่งด่วน ตามมาตรา ๑๓^๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เวนคืนมีอำนาจเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ก่อนที่จะมีการเวนคืน และหากตกลงกันได้ให้จ่ายตามราคาที่ได้ตกลงกัน แต่ต้องไม่เกินราคาเบื้องต้นที่คณะกรรมการตามมาตรา ๙^๖ กำหนด แต่หากตกลงกันไม่ได้ เมื่อเจ้าหน้าที่เวนคืนได้วางเงินค่า

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๑๓ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่ากรณีที่ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๖ แล้ว หากเน้นเข้าไปจะเป็นอุปสรรคอย่างมากแก่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหรือประโยชน์ของรัฐอันสำคัญอย่างอื่น ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้การเวนคืนนั้นเป็นกรณีที่มีความจำเป็นโดยเร่งด่วนได้

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ก่อนที่จะมีการเวนคืน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้มีการจ่ายหรือวางเงินค่าทดแทนที่กำหนดขึ้นตามมาตรา ๙ โดยให้จ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินก่อนการเข้าครอบครองหรือใช้ที่ดิน ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์อื่น และเป็นกรณีที่สามารรถตกลงกันได้ให้จ่ายตามราคาที่ได้ตกลงกัน แต่ต้องไม่เกินราคาเบื้องต้นที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ หากเป็นกรณีที่มิอาจตกลงกันได้ เมื่อเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ได้วางเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๑ แล้ว ให้มีอำนาจเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ขนย้ายทรัพย์สินหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับกิจการที่จะต้องมีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์นั้น เมื่อได้จ่ายเงินหรือวางเงินค่าทดแทนตามวรรคสองแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายดำเนินการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ขนย้ายทรัพย์สิน หรือดำเนินการดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันที่ได้ส่งหนังสือแจ้ง ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการเช่นนั้นได้เอง โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย และถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นเป็นพิเศษเนื่องจากการเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์โดยเร่งด่วนเช่นนั้น ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ชดเชยเงินค่าทดแทนสำหรับความเสียหายส่วนนี้ด้วย ตามความเป็นธรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

ในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้นำมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

“มาตรา ๙ เมื่อพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ใช้บังคับแล้วให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการสำรวจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนที่แน่นอนให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันถ้าเป็นการเวนคืนเพื่อสร้างหรือขยายทางหลวง ทางรถไฟ ทางพิเศษ

ทดแทนตามมาตรา ๓๑^๙ แล้วให้มีอำนาจเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ ส่วนเงินที่นำไปวางไว้ตามมาตรา ๓๑ นั้น มาตรา ๓๔^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ก็ได้กำหนดไว้ว่า หากไม่มีการร้องขอรับเงินภายในสิบปีนับแต่วันที่มีการวางเงิน ก็ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

กรณีตามข้อหารือ เห็นว่า เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๑ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดให้การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่แขวงหนองบอน เขตประเวศ^๙ กรุงเทพมหานคร เป็นกรณีที่มีความจำเป็นโดยเร่งด่วน และกรุงเทพมหานครได้มีหนังสือแจ้งให้ไปปรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ก่อนเข้าครอบครองที่ดินตามมาตรา ๑๓^{๑๐} พร้อมทั้งได้

คลองชลประทาน หรือกิจการที่คล้ายคลึงกันต้องสำรวจให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

เมื่อได้ดำเนินการสำรวจที่จะต้องเวนคืนเสร็จเป็นบางส่วนหรือแล้วเสร็จทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่เสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำรวจแล้วเสร็จ ประกอบด้วยผู้แทนของเจ้าหน้าที่หนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนของหน่วยงานอื่นของรัฐหนึ่งคน และผู้แทนของสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทำหน้าที่กำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน และจำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลตามมาตรา ๑๔

ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ ผ่านเขตท้องที่ใด ให้มีผู้แทนของสภาท้องถิ่นนั้นแห่งละหนึ่งคนเข้าร่วมเป็นกรรมการตามวรรคสองด้วย

ในการกำหนดราคาเบื้องต้นของอสังหาริมทรัพย์และจำนวนเงินค่าทดแทน ให้คณะกรรมการกำหนดโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ และดำเนินการให้แล้วเสร็จและประกาศราคาที่กำหนดไว้ ณ สถานที่ตามมาตรา ๗ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

๙มาตรา ๓๑ ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ถ้าจะต้องมีการวางเงินค่าทดแทนไม่ว่าเนื่องในกรณีใด ๆ ให้กระทำได้โดยการนำเงินไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนโดยแยกฝากเป็นบัญชีเฉพาะราย ในการนี้ ถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้นเนื่องจากการฝากเงินนั้นให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนนั้นด้วย

ในการไปปรับเงินฝากจากธนาคารออมสินนั้น ให้ผู้ซึ่งประสงค์จะขอรับเงินแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันเพื่อเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการเบิกจ่ายให้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๙มาตรา ๓๔ การร้องขอรับเงินที่วางไว้ตามมาตรา ๓๑ ให้ร้องขอรับภายในสิบปีนับแต่วันที่มีการวางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นนั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

๙ในปี ๒๕๓๒ มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตพระโขนง และตั้งเขตคลองเตยและเขตประเวศ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ใช้บังคับ และกำหนดให้แขวงหนองบอน อยู่ในเขตประเวศ

๑๐โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

แจ้งถึงสิทธิการอุทธรณ์เงินค่าทดแทนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา ๒๕^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ แล้ว แต่นางมยุรีฯ ไม่ได้เข้าตกลงซื้อขายที่ดินกับกรุงเทพมหานครและยินยอมรับเงินค่าทดแทน กรุงเทพมหานครจึงได้นำเงินค่าทดแทนไปฝาก ณ ธนาคารออมสิน สาขาพระโขนง เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นการวางเงินตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เวนคืนมีอำนาจเข้าครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นได้ แม้ว่าต่อมาในระหว่างปี ๒๕๓๔ ถึง ๒๕๓๕ กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือจำนวนสองฉบับถึงนางมยุรีฯ เพื่อแจ้งการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์และให้ไปรับเงินค่าทดแทน นางมยุรีฯ ก็ไม่ได้เข้าทำสัญญาและร้องขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ จนกระทั่งถึงในปี ๒๕๕๐ นางมยุรีฯ จึงได้ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ขอรับเงินค่าทดแทนพร้อมทั้งขอให้กรุงเทพมหานครออกหนังสือแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สาขาประเวศ เพื่อดำเนินการจดทะเบียนที่ดินประเภทเวนคืนเป็นสาธารณประโยชน์ แต่เนื่องจากนางมยุรีฯ ไม่ได้ร้องขอรับเงินค่าทดแทนที่วางไว้ภายใน ๑๐ ปีซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๔ นับจากวันที่กรุงเทพมหานครได้นำไปฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๔ เงินที่วางไว้ดังกล่าวก็ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๓๔^{๑๒} แล้ว ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงไม่อาจเบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวให้กับนางมยุรีฯ ได้

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนฯ ได้สิ้นสุดการใช้บังคับแล้ว หากมีการใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ดังกล่าวต้องถือว่าเป็นการใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยมิได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๖^{๑๓} กรณีจึงอยู่ในบังคับของมาตรา ๒๓^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่รัฐมนตรีจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำหนดราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนและจำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงยังมีการที่จะต้องกำหนดค่าทดแทนใหม่ทั้งนี้ ตามนัยความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ที่ได้วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๕๒๙/๒๕๔๓^{๑๕}

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๑๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๔}มาตรา ๒๓ ในกรณีที่มีการใช้บังคับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๑๕ โดยมิได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๖ และพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้นมิได้กำหนดเรื่องเงินค่าทดแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ภายในสามสิบวัน นับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนและจำนวนเงินค่าทดแทนที่จะให้แก่บุคคลตามมาตรา ๑๘

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งกำหนดเงินค่าทดแทน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ โดยอนุโลม โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่วันนับแต่วันได้รับแต่งตั้งและให้นำมาตรา ๙ วรรคสาม และวรรคห้า มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๕๖. บันทึกรื้อ เรื่อง การดำเนินการกรณีที่ดินที่เวนคืนมีเนื้อที่มากกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๑๑๒ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี